

**Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Факультет будівництва та транспорту
Кафедра будівельних конструкцій
Кафедра архітектури та інженерних вишукувань
Кафедра будівництва та експлуатації будівель,
доріг та транспортних споруд**

**Робоча програма (силабус)
ПП1 Переддипломна практика
(обов'язковий)**

Спеціальність	G 19 «Будівництво та цивільна інженерія».
Освітня програма	Будівництво та цивільна інженерія
Рівень вищої освіти	другий

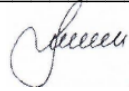
Суми – 2025

Розробники:

Наталія СРІБНЯК, к.т.н, доцент
Людмила ЦИГАНЕНКО, к.т.н, доцент
Дмитро БОРОДАЙ к. арх., доцент
Станіслав РОГОВИЙ д.т.н, професор
Валерій ЛУЦЬКОВСЬКИЙ, к.т.н., ст.викл.

Розглянуто, схвалено та
затверджено на засіданні
кафедри будівельних
конструкцій

протокол від 20 червня 2025 року № 17

Завідувач кафедри Людмила ЦИГАНЕНКО

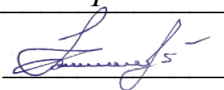
Розглянуто, схвалено та
затверджено на засіданні
кафедри будівництва та
експлуатації будівель,
доріг та транспортних
споруд

протокол від 09 червня 2026 № 12

Завідувач кафедри Олександр НОВИЦЬКИЙ

Розглянуто, схвалено та
затверджено на засіданні
кафедри архітектури та
інженерних вишукувань

протокол від 04 червня 2025 року № 14

Завідувач кафедри Дмитро БОРОДАЙ

Погоджено:

Гарант освітньої програми Наталія СРІБНЯК
(підпис) (ПІБ)

Декан факультету,
де реалізується освітня програма _____

Олександр СОЛАРЬОВ
(підпис) (ПІБ)

Рецензія на робочу програму(додається) надана:

 Геннадій ЦИГАНЕНКО
(ПІБ)

 Людмила БОГІНСЬКА
(ПІБ)

 Олександр НОВИЦЬКИЙ
(ПІБ)

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації _____ (Надія БАРАНИК)
(підпис) (ПІБ)

Зареєстровано в електронній базі: дата: _____ 2025 р.

© СНАУ, 2025 рік

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

ЗМІСТ

1. Загальна інформація про освітній компонент	5
2. Результати навчання за освітнім компонентом та їх зв'язок з програмними результатами навчання	7
3. Паспорт робочої програми переддипломної практики	8
3.1 Область застосування програми та її цілі	8
3.2. Бази практик	9
3.3. Організація переддипломної практики	10
3.4. Форма звітності переддипломної практики	12
3.5. Кількість годин на освоєння програми переддипломної практики	12
3.6. Контроль за проходженням переддипломної практики	12
4. Результати проходження переддипломної практики	13
5. Тематика індивідуальних завдань студентів-практикантів	13
6. Підведення підсумків практики	17
7. Інформаційне забезпечення навчання	20

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1.	Назва практики	ППІ.Переддипломна практика
2.	Факультет/кафедра	Будівництва та транспорту / кафедра будівельних конструкцій; кафедра будівництва та експлуатації будівель, доріг та транспортних споруд; кафедра архітектури та інженерних вишукувань
3.	Статус практики	Обов'язковий
4.	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК для	Будівництво та цивільна інженерія / G19 «Будівництво та цивільна інженерія»
5.	ОК може бути запропонований для	
6.	Рівень НРК	7 рівень
7.	Семестр та тривалість вивчення	2 семестр Тривалість – 4 тижні
8.	Кількість кредитів ЄКТС	5,0 кредитів ECTS
9.	Загальний обсяг годин та їх розподіл	150 год.
10.	Мова навчання	українська
11.	Керівник /Координатор освітнього компонента	Роговий С.І., д.т.н., професор Циганенко Л.А., к.т.н, доцент Срібняк Н.М., к.т.н, доцент Новицький О.П., к.т.н, старший викладач Луцьковський В.М., к.т.н, старший викладач Богінська Л.О., к.е.н, доцент Юрченко О.В., к.е.н, доцент Редько А.О., д.т.н., професор Бородай Д.С., к.арх., доцент Бородай А.С., к.арх., доцент
11.1	Контактна інформація	Роговий С.І.<sirogov555@gmail.com> Циганенко Л.А. <tsyganenkola@ukr.net>, Срібняк Н.М. <nataliya.sribnyak.17@gmail.com>, Новицький О.П. <novitskiy_a@i.ua>, Луцьковський В.М.<v.lutskovskyi@gmail.com>, Богінська Л.О.<ludasumy341@gmail.com>, Юрченко О.В. <ou_8211@ukr.net>, Редько А.О. < andrey.ua.1000@gmail.com >, Бородай Д.С. <dimaboroday@gmail.com>, Бородай А.С. <tyomaboroday@gmail.com>
12.	Загальний опис освітнього компонента	Переддипломна практика є одним з елементів навчального процесу підготовки магістрів. Вона сприяє закріпленню і поглибленню теоретичних знань студентів, отриманих під час навчання; вмінню ставити завдання, аналізувати отримані результати і робити висновки; придбання і розвитку навичок самостійної науково-дослідницької роботи. Переддипломна практика студентів є черговим етапом навчання та проводиться після засвоєння програми

		теоретичного і практичного курсів; здачі студентами всіх видів проміжної атестації, передбачених державними вимогами до мінімуму змісту та рівня підготовки магістрів. Переддипломна практика проводиться, як правило, в будівельних організаціях і підприємствах. Під час практики студенти виконують обов'язки відповідно до вимог підготовки магістрів. При наявності вакантних місць студенти можуть зараховуватися на штатні посади в порядку, визначеному трудовим законодавством, якщо робота відповідає вимогам програми практики. Особлива увага під час проходження переддипломної практики приділяється формуванню компетентностей у сфері сталого розвитку будівництва. Студенти залучаються до виконання завдань, пов'язаних із впровадженням енергоефективних рішень, використанням екологічно безпечних матеріалів, зменшенням вуглецевого сліду будівництва, рециклінгом будівельних матеріалів та адаптацією будівель до змін клімату. Ознайомлення з принципами «зеленого будівництва», концепціями життєвого циклу будівель та міжнародними стандартами сталості (наприклад, LEED, BREEAM) сприяє розумінню сучасних викликів галузі. Таким чином, практика не лише закріплює професійні знання і навички, а й формує у студентів усвідомлення важливості екологічної, економічної та соціальної відповідальності в інженерній діяльності. Підсумком переддипломної практики є залік, який виставляється керівником практики від навчального закладу. Студенти, які не виконали без поважної причини вимог програми практики або отримали негативну оцінку, відраховуються з навчального закладу як такі, що мають академічну заборгованість. У разі поважної причини студенти направляються на практику вдруге.
13.	Мета освітнього компонента	Мета компоненту полягає у закріпленні і вдосконаленні студентами набутих в процесі навчання професійних умінь із спеціальності, освоєнні інноваційних виробничих процесів, адаптації до конкретних умов діяльності будівельних організацій різних організаційно-правових форм в сучасних умовах господарювання, розвитку загальних і фахових компетенцій. Метою також є формування та розвиток професійних знань у сфері будівництва, оволодіння необхідними професійними компетенціями, розвиток навичок самостійної науково-дослідної роботи, розробка та апробація на практиці оригінальних наукових пропозицій

		та ідей, які використовуються при підготовці випускної кваліфікаційної роботи (ВКР), оволодіння сучасним інструментарієм науки для пошуку та інтерпретації інформації з метою її використання в процесі прийняття і обґрунтування проектних, технічних чи інших рішень. Важливою складовою мети переддипломної практики є ознайомлення з принципами сталого розвитку в будівництві та їх застосування на практиці. Це включає набуття практичних навичок впровадження енергоефективних технологій, використання екологічно безпечних і ресурсоефективних матеріалів, дотримання принципів циркулярної економіки, зниження впливу будівництва на довкілля, проектування та реалізацію рішень із урахуванням життєвого циклу будівель та змін клімату. Формується системне розуміння ролі інженера-будівельника у досягненні цілей сталого розвитку та відповідального ставлення до природних, соціальних і економічних ресурсів.
14.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими компонентами ОП	Освітній компонент базується на знаннях з основних обов'язкових освітніх компонентів, передбачених освітньо-професійною програмою підготовки спеціаліста освітнього ступеня «Магістр». Переддипломна практика передбачає збір матеріалу для кваліфікаційної роботи магістра, що є основою для її виконання.
15.	Посилання на курс у системі Moodle	https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=5387
16.	Ключові слова	переддипломна практика; професійна підготовка; будівельні організації; науково-дослідна робота; випускна кваліфікаційна робота (ВКР); виробнича діяльність; фахові компетентності; сталий розвиток; енергоефективність; екологічна безпека; сучасні будівельні технології; проектні рішення; будівельні матеріали; інженерна підготовка; адаптація до виробництва; інноваційні технології; управління якістю; життєвий цикл споруд; відповідальне будівництво.

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК (зазначити номер згідно з нумерацією, наведеною в ОП)				Як оцінюється ДРН
	ПРН ₀₂	ПРН ₀₅	ПРН ₀₉	ПРН ₁₃	
ДРН 1. Знати: - основні аспекти науково-практичної діяльності інженерних кадрів; - питання підвищення продуктивності праці у будівництві; - порядок розроблення й затвердження проектної конструкторської і технологічної документації на базі практики; - нормативну і технічну документацію на виконання технологічних процесів будівництва; - номенклатуру будівельної техніки, що використовують на підприємстві, їх технічну характеристику та область застосування; - питання охорони праці й навколишнього середовища, пожежної безпеки і цивільної оборони на підприємстві	*		*		Складання звіту з проходження переддипломної практики
ДРН 2. Розробляти конструкторську документацію відповідно з Державними стандартами та вимогами ДБН	*	*		*	Складання звіту з проходження переддипломної практики
ДРН 3. Розробляти документацію з технологічного процесу будівництва	*	*		*	Складання звіту з проходження переддипломної практики
ДРН 4. Закріпити знання і навички, набуті за період навчання; ознайомитися з передовим досвідом у будівельній галузі.		*			Складання звіту з проходження переддипломної практики
ДРН 5. Оволодіти практичними навичками науково-дослідної роботи; зібрати матеріал для магістерської дипломної роботи.	*		*	*	Складання звіту з проходження переддипломної практики
ДРН 6. Проводити дослідження та аналіз стану вирішення наукового завдання, формулювати завдання дослідження, проводити аналіз методів, моделей та методик для вирішення поставленого завдання, обирати метод (и) та методику(-ки) дослідження	*			*	Складання звіту з проходження переддипломної практики
ДРН 7. Набути досвіду роботи у виробничому колективі		*	*		Складання звіту з проходження переддипломної практики

ДРН 8. Враховувати принципи сталого розвитку в будівництві під час проходження практики: оцінювати вплив будівельних процесів на довкілля, застосовувати енергоефективні технології, пропонувати рішення, що сприяють зменшенню вуглецевого сліду будівельного виробництва	*		*	*	Складання звіту з проходження переддипломної практики
--	---	--	---	---	---

3. ПАСПОРТ РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

3.1. Область застосування програми та її цілі

Робоча програма переддипломної практики є складовим компонентом (ПП1) освітньо- професійної програми за спеціальністю G19 «Будівництво та цивільна інженерія» [8] в частині засвоєння основного виду професійної діяльності та отримання програмних результатів навчання (ПРН), в тому числі:

ПРН02. Застосовувати спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки, для критичного осмислення сучасних проблем в галузі будівництва та цивільної інженерії для розв’язання складних задач професійної діяльності.

ПРН05. Спілкуватися державною та іноземною мовами для обговорення професійних проблем і результатів діяльності у сфері архітектури та будівництва.

ПРН09. Збирати та аналізувати необхідну інформацію, використовуючи науково-технічну літературу, бази даних та інші джерела

ПРН13. Вирішувати проблеми будівництва та цивільної інженерії у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.

Отримання програмних результатів навчання в результаті проходження практики обумовлює набуття відповідних загальних компетентностей та спеціальної (фахової) компетентності, а саме:

ЗК₀₁. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК₀₃. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК₀₄. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

СК₀₁. Здатність інтегрувати спеціалізовані концептуальні знання в галузі будівництва та цивільної інженерії, у поєднанні з дотриманням чинних нормативно-правових документів у сфері архітектури та будівництва, для вирішення складних інженерних задач.

СК₀₅. Здатність застосовувати ефективні технологічні рішення при будівництві та реконструкції

СК₀₆. Здатність використовувати комп'ютерні програми, що існують в будівництві, при вирішенні складних інженерних задач в галузі будівництва та цивільної інженерії.

СК₀₇. Здатність зрозуміло й недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументації до фахівців і нефахівців будівельної галузі.

Переддипломна практика студентів є черговим етапом навчання та проводиться після засвоєння програми теоретичного і практичного курсів; здачі студентами всіх видів проміжної атестації, передбачених державними вимогами до мінімуму змісту та рівня підготовки магістрів.

Переддипломна практика проводиться, як правило, в будівельних організаціях і підприємствах. Під час практики студенти виконують обов'язки в відповідності до вимог підготовки магістрів. При наявності вакантних місць студенти можуть зараховуватися на штатні посади в порядку, визначеному трудовим законодавством, якщо робота відповідає вимогам програми практики.

Підсумком переддипломної практики є залік, який виставляється керівником практики від навчального закладу.

Студенти, які не виконали без поважної причини вимог програми практики або отримали негативну оцінку, відраховуються з навчального закладу як мають академічну заборгованість. В разі поважної причини студенти направляються на практику вдруге.

Робоча програма практики визначає загальний обсяг знань і умінь, що підлягають обов'язковому засвоєнню студентами.

У період переддипломної практики здійснюється:

- практичне навчання студентів професійної діяльності;
- формування основних професійних умінь і навичок відповідно до спеціальності G19 «Будівництво та цивільна інженерія»;
- розширення, поглиблення і систематизація знань на основі вивчення роботи передових будівельно-монтажних та інших організацій, що займаються будівництвом, експлуатацією та ремонтом будівель, споруд, доріг;
- практичне освоєння будівельних процесів;
- освоєння організаційно - технічних, управлінських і економічних навичок з урахуванням того, що відбувається в країні в процесі здійснення економічних реформ;
- виховання свідомості, трудової та виробничої дисципліни, поваги до трудових традицій виробничого колективу;

- освоєння нових ефективних методів і технологій будівельного виробництва;

- засвоєння студентами основ законодавства про охорону праці, системи стандартів безпеки праці в будівництві, вимог правил гігієни праці та виробничої санітарії, протипожежного захисту, охорони навколишнього середовища у відповідності до нових законодавчих та нормативних актів.

3.2. Бази практик

Перелік місць проходження практики для магістрів денного і заочного відділень встановлюється на основі типових договорів з базовими організаціями будівельної галузі різних форм власності, у тому числі на базі стейколдерів: НВП «Будівельна наука» Академії будівництва України; ПрАТ «Сумський Промпроект»; ТОВ «ВКП «Нотекс»»; ВАТ «Сумбуд» тощо.

Загальні вимоги до підбору баз практик:

- оснащення сучасним обладнанням;
- наявність кваліфікаційного персоналу;
- по можливості недалеко територіальне розташування базових підприємств.

Переддипломна практика контролюється керівниками практики від вищого навчального закладу.

3.3. Результати проходження переддипломної практики на всіх її етапах спрямовані:

- на виконання державних вимог щодо рівня підготовки випускників-магістрів відповідно до одержуваної спеціальності і з привласненням відповідної кваліфікації;

- на безперервність і послідовність оволодіння студентами професійною діяльністю згідно програми практики;

- на формування компетентностей, пов'язаних із забезпеченням принципів сталого розвитку у сфері будівництва та цивільної інженерії, включаючи енергоефективність, екологічну безпеку, зниження вуглецевого сліду та використання сучасних екологічно орієнтованих технологій.

Основними документами, що визначають організацію, керівництво і контроль переддипломною практикою магістрів є:

- Проєкт стандарту вищої освіти України для другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю G19 «Будівництво та цивільна інженерія» [7];

– робочий навчальний план спеціальності G19 «Будівництво та цивільна інженерія».

Переддипломна практика проводиться у формі:– консультаційних занять;

– виробничої діяльності;– участі студентів у дослідно-експериментальній, конструкторській, винахідницькій роботах.

Переддипломна практика є безперервним циклом.

Особливу увагу в процесі практики приділяється:

– застосуванню принципів сталого будівництва при виконанні проектних та виробничих завдань;

– оцінці впливу будівельних процесів на навколишнє середовище;

– впровадженню екологічних норм, систем управління якістю, безпекою та охороною довкілля відповідно до міжнародних стандартів ISO 9001, ISO 14001, ISO 45001;

– аналізу використання вторинних ресурсів, матеріалів з низьким енергоспоживанням, сучасних технологій «зеленого» будівництва.

Основними документами переддипломної практики є:

– план проведення переддипломної практики;

– календарний графік переміщення студентів за видами робіт в період практики;

– договір з будівельною організацією на проведення переддипломної практики.

Безпосереднє керівництво переддипломною практикою і контроль за роботою студентів здійснює фахівець з виробництва, в обов'язки якого входить:

– розподіл студентів по робочих місцях;

– проведення інструктажу з техніки безпеки на робочих місцях з демонстрацією безпечних прийомів і методів роботи;

– проведення інструктажу з внутрішнього розпорядку дня, дотримання трудової дисципліни;

– забезпечення виконання програми переддипломної практики кожним студентом;

– технічне керівництво практикою на робочих місцях;

– оцінка якості роботи студентів.

У період проходження переддипломної практики кожен студент зобов'язаний вести щоденник з переддипломної практики. У нього повинні бути включені:

– індивідуальні завдання студенту з технічної творчості;

– елементи аналізу впроваджених чи можливих заходів щодо сталого розвитку на підприємстві (енергоефективність, управління відходами, екологічний моніторинг тощо);

– відгуки керівників практики щодо якості виконання студентами програми практики.

Після закінчення практики, керівник практики від будівельно-монтажної організації забезпечує своєчасне оформлення всіх документів, необхідних для пред'явлення, включаючи відгук (у письмовому вигляді) про проходження практики. У відгуку повинні бути відображені питання: тривалість роботи, ставлення до роботи, професійна підготовленість, загальна оцінка пройденої практики.

Після закінчення практики студент зобов'язаний остаточно оформити звіт і, отримавши відгук від керівника практики, у 3-денний термін здати звіт. При складанні звіту студент повинен керуватися програмою практики. Останні 2 дні роботи студента на практиці відводяться на остаточне оформлення звіту.

У звіті описуються основні виконані студентом роботи, дається опис обладнання, засобів автоматизації, технологічного процесу, організації робіт на ділянці проходження практики.

Окремим розділом у звіті розглядаються аспекти сталого розвитку на об'єкті практики, включаючи заходи з енергоефективності, екологічної безпеки, інновацій у матеріалах чи технологіях.

До звіту додається матеріал про виконання індивідуального завдання, креслення і ескізи обладнання та інший графічний матеріал.

3.4. Форма звітності переддипломної практики

У заключний період переддипломної практики керівник практики від підприємства, що здійснює загальне керівництво практикантами, повинен перевірити їх щоденники-звіти і кожному дати ґрунтовний відгук про якість, повноту виконання програми практики, про виявлену студентами самостійність; відзначити відповідність теоретичної підготовки студента вимогам, що пред'являються до фахівця; проявлені організаторські здібності, вміння працювати з людьми.

У відгуках повинні бути враховані думки безпосередніх керівників практики, а також керівників практики від навчального закладу. Після цього відгуки підписуються керівником практики від підприємства і скріплюються печаткою підприємства.

На підставі зазначених відгуків керівники практики від університету просять студентів заліки (по 100 бальній системі).

3.5. Кількість годин на освоєння програми переддипломної практики: відповідно до освітньої програми становить 5,0 кредитів ECTS або 150 години (4 тижні).

3.6. Контроль за проходженням переддипломної практики

Відповідальність за організацію, проведення і контроль практики покладається на ректора університету.

Навчально-методичне керівництво і виконання програми практики забезпечують відповідні кафедри факультетів. Організаційні заходи, що забезпечують підготовку, порядок проведення й контроль практики покладається на завідувачів кафедр.

Безпосередній контроль за організацію практики та за результати її проведення покладається на декана факультету.

Формою підсумкового контролю з практики є *звіт з практики*. Формою оцінювання є *диференційований залік*.

Залік з практики проводить комісія, що призначається завідувачем кафедри. Залік проводиться протягом перших десяти днів семестру, який починається після закінчення практики, у формі захисту студентом звіту з практики.

Оцінювання практики здійснюється відповідно до критеріїв, що визначені робочою програмою практики. Оцінка вноситься в заліково-екзаменаційну відомість та в залікову книжку з підписами членів комісії.

4. РЕЗУЛЬТАТИ ПРОХОДЖЕННЯ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

Відповідно до додаткових вимог до змісту і рівню підготовки магістрів (ОП), в робочій програмі переддипломної практики, передбачені заходи спрямовані на формування загальних, фахових і спеціальних компетенцій студентів.

У період переддипломної практики формуються наступні компетенції:

- Робота з професійно-орієнтованої інформацією: Використання прикладних програм Word, Excel, Autocad, Ліра-САПР, Revit, Мономах та ін.
- Використання технічної літератури, ЗМІ та Інтернет для пошуку інформації про сучасні і прогресивні технології зведення будівель і споруд.

- Вивчення сучасного ринку будівельних машин і матеріалів.
- Аналіз матеріально-технічних, трудових, фінансових ресурсів будівельної організації.
- Розробка конструкторської та технологічної будівельної документації.
- Організація професійних комунікацій.
- Застосування проектних рішень з урахуванням нових будівельних технологій.
- Володіння професійною лексикою інженера-будівельника
- Управління своїм настроєм і емоціями в процесі спілкування.
- Засвоєння професійного етикету.
- Рішення професійних проблемних ситуацій.
- Самостійність в прийнятті рішень. Побудова професійної кар'єри.
- Орієнтування в професійному полі. Розуміння сутності та соціальної значущості спеціальності «будівельник».
- Знання економічних і правових особливостей професійної сфери.
- Знання основ організації підприємницької діяльності в сфері будівництва та експлуатації будівель і споруд.
- Знання екологічних проблем у своїй професійній діяльності, при будівництві, експлуатації та ремонті будівель, споруд, автодоріг.

Додатково, в рамках практики студенти здобувають компетентності в сфері сталого розвитку в будівництві, зокрема:

- Оцінка впливу будівельної діяльності на навколишнє середовище та застосування екологічно безпечних рішень.
 - Застосування принципів енергоефективності та ресурсозбереження в будівельних процесах.
 - Використання інноваційних екологічно чистих матеріалів і технологій з урахуванням циклу життя будівлі.
 - Інтеграція елементів «зеленого» будівництва у проектну і виконавчу документацію.
 - Участь у впровадженні систем екологічного менеджменту на підприємствах будівельної галузі.
 - Ознайомлення з міжнародними і національними стандартами сталого будівництва (LEED, BREEAM, DGNB, ДСТУ ISO 14001 тощо).
- Такі знання та навички сприяють формуванню екологічної відповідальності у майбутніх фахівців та здатності приймати інженерні

рішення з урахуванням довготривалого впливу на довкілля, соціум і економіку.

5.ТЕМАТИКА ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ СТУДЕНТІВ-ПРАКТИКАНТІВ

Для виконання індивідуальних завдань для здобувачів вищої освіти пропонуються наступні теми:

1. Вивчення змісту раціоналізаторських пропозицій і економічний ефект від їх впровадження на виробництві; розробити напрямки розширення цієї роботи.

2. Розроблення технологічної карти на влаштування цегляних перегородок .

3. Викреслення схеми організації робочого місця муляра і за цією схемою виготовлення макету.

4. Вивчення ведення на об'єкті організація праці, надання пропозиції щодо її вдосконалення.

5. Розрахунок залізобетонної плити перекриття (монолітної чи збірної), або ферми, або колони.

6. Розрахунок каркасу будівлі з урахуванням його просторової роботи.

7. З'ясування наявності й причини браку на об'єкті та пропозиція заходів щодо його запобігання.

Навчальна мета: Ознайомлення з базою проходження практики та її завданнями; виконання індивідуального завдання.

В результаті вивчення теми студент повинен з цього розділу програми в щоденнику-звіті:

- дати коротку характеристику організації.
- показати організаційно-управлінську структуру підприємства, взаємозв'язок основних відділів та ділянок.
- описати загальну технологічну схему будівельного виробництва (докласти схему).
- дати характеристику об'єктів, що будуються та їх значення для міста (області).

Індивідуальні завдання

Під час проходження переддипломної практики виконання індивідуального завдання є дуже важливим етапом роботи, оскільки це завдання видається згідно з темою обраною студентом для подальшої дослідницької роботи.

Індивідуальні завдання видаються керівником практики перед початком практики та оформлюються окремою сторінкою у звіті з проходження практики за підписом керівника.

Матеріали, отримані студентом під час виконання індивідуального завдання повинні використовуватись під час підготовки доповідей на наукову студентську конференцію та наукових статей.

ТЕМА 1. Вивчення системи оцінки та контролю якості робіт в будівництві.

Ознайомлення студентів з порядком виробничого контролю якості (включаючи вхідний, операційний і приймальний контроль в будівельній організації).

Студенти повинні взяти участь у вхідному контролі якості будівельних конструкцій, виробів, матеріалів і устаткування, що надходять на будівництво; в операційному контролі, направленому на забезпечення необхідної якості будівельно-монтажних робіт, своєчасне виявлення дефектів і причин їх виникнення, підвищення відповідальності виконавців (бригад, ланок і окремих робочих) за якість робіт.

Методи приймального контролю студенти повинні засвоїти при виконанні БМР на робочих місцях.

Навчальна мета: Дати уявлення про системи оцінки та контролю якості закінчених будівель та споруд.

В результаті вивчення теми студент повинен з цього розділу програми в щоденнику-звіті:

- дати характеристику всіх ступенів виробничого контролю якості.
- викреслити схему операційного контролю якості, яка застосовується на будівельному об'єкті.

ТЕМА 2. Ознайомлення з технічною документацією будівельного об'єкта.

Студенти повинні ознайомитися з технічною документацією будівельного об'єкта: календарним (сітьовим) планом виконання БМР; графіками забезпечення робіт робочими кадрами і будівельними матеріалами; будівельним генпланом; технологічними картами на окремі роботи; кошторисом на будівництво об'єкта; актами на приймання та здачу об'єктів в експлуатацію і на приховані роботи; нарядами на виконання робіт.

Навчальна мета: Вивчити документацію об'єкта перед роботою на цьому об'єкті в складі виробничих бригад.

В результаті вивчення теми учень повинен з цього розділу в щоденнику - звіті:

- дати коротку характеристику будівельного об'єкта.
- викреслити будівельний генеральний план об'єкта.
- заповнити бланк наряду на виконання робіт.

ТЕМА 3. Вивчення технології виробництва будівельно-монтажних робіт (робота на штатних робочих місцях).

У цей період практики студенти працюють на штатних посадах і виконують завдання відповідно до виробничого плану бригади (дільниці). При виборі робочих місць і розподілів по ним студентам необхідно враховувати індивідуальні здібності, рівень професійних навичок, набутих студентами під час проходження переддипломної практики.

При переміщенні по інших робочих місцях необхідно враховувати рівень механізації, використання нового обладнання, прогресивної оснащення їм передової технології.

Навчальна мета: Вдосконалення професії будівельника, ознайомлення з новими технологіями, високопродуктивним обладнанням і механізмами, організацією робіт на ділянці.

В результаті вивчення теми студент повинен з цього розділу програми:

- описати планування і оснащеність конкретного робочого місця.
- щодня записувати отримані завдання, встановлені на їх виконання норми виробітку.
- виконати ескізи і замальовки завдань, із зазначенням розмірів і правил виконання робіт.
- описати правила з техніки безпеки, що застосовуються при виконанні завдання.
- коротко описати роботу однієї з ділянок будівництва.
- викласти свої міркування щодо підвищення продуктивності праці й якості БМР на закріпленій робочій ділянці.

Графічний матеріал повинен виконуватися згідно із ДСТУ.

Узагальнення матеріалів практики і оформлення щоденника-звіту

Щоденник-звіт про практику складається в ході її проходження.

Остаточна обробка та оформлення виконуються в останні дні перебування на практиці по всіх майданчиках щоденника-звіту.

Щоденник-звіт подається керівнику практики від виробництва, який після перевірки засвідчує його своїм підписом і печаткою будівельної організації.

Після закінчення практики керівник складає на кожного студента характеристику із зазначенням його відношення до роботи, ступеня отриманої підготовки за фахом. Характеристика завіряється печаткою будівельної організації.

Вимоги до звітної документації

Основним видами звітної документації є звіт студента про проходження переддипломної практики та щоденник практики. Інші види звітної документації визначаються робочими програмами практик, за пропозиціями випускових кафедр та затверджуються радами факультетів.

Звіт з практики має бути написаний державною мовою, стиль – науковий, чіткий, без орфографічних і синтаксичних помилок; послідовність – логічна. Усі сторінки текстової частини повинні мати наскрізну нумерацію. Орієнтовний обсяг звіту з практики 20–25 сторінок.

Звіт може бути також надруковано машинописним способом або за допомогою комп'ютера (комп'ютерний набір – 14 кегль, в 1,5 інтервалі, шрифт – Times New Roman), залишаючи поля таких розмірів: лівий – не менше 30 мм, правий – не менше 10 мм, верхній та нижній – не менше 20 мм.

6. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Після закінчення терміну переддипломної практики студенти звітують про виконання програми практики у визначені терміни.

Студенти у триденний термін після закінчення практики надають керівникові практики від університету письмовий Звіт про проходження практики та заповнений Щоденник практики, підписаний керівником від бази практики. До письмового звіту додаються матеріали, визначені цією робочою програмою практики та індивідуальним планом проходження практики студента.

Не пізніше двох тижнів після закінчення практики на факультеті за участю студентів, керівників практики від кафедри і бази практики, членів комісії, завідувача кафедри проводиться підсумкова конференція з практики з метою аналізу й узагальнення результатів практики. Студент, який не виконав програму практики без поважної причини, отримує оцінку «незадовільно», що вважається академічною заборгованістю.

Якщо програма практики не виконана з поважної причини, студент подає заяву на ім'я ректора з проханням перенести термін практики та додає підтверджуючі документи. Про перенесення терміну проходження практики видається наказ ректора ЗНУ, в якому встановлюється новий термін проходження практики.

Питання про підсумки кожної практики обговорюються на засіданнях відповідних кафедр та на вченій раді факультету.

Загальний стан практичної підготовки студентів обговорюється на засіданнях Вченої ради університету та Науково-методичної ради університету не менше одного разу протягом навчального року.

Звіти студентів зберігаються на кафедрах до завершення навчання в університеті, але не менше, ніж три роки.

Оцінювання результатів виробничої практики є комплексним.

Таблиця 1 - Оцінювання практики

Критерії	Максим. оцінка (бал)
Характеристика з місця проходження переддипломної практики	10
Щоденник практики	15
Звіт про проходження переддипломної практики	15
Аналітична записка	20
Поточний контроль у формі перевірок на виробництві з боку керівника	10
Захист результатів переддипломної практики	30
Підсумкова оцінка	100

Результати переддипломної практики оцінюються на:

- **«відмінно»** (від 90 до 100 балів), якщо студент постійно був присутній на робочому місці під час практики і виконав усі завдання практики, вчасно надав відповідно оформлену документацію, ґрунтовний звіт та аналітичну записку, в якій на належному рівні проаналізовано діяльність підприємства/установи та надані обґрунтовані рекомендації щодо поліпшення його діяльності; наявна позитивна характеристика керівництва підприємства/установи щодо його роботи; під час захисту результатів практики студент вільно володіє матеріалом та відповідає на всі поставлені питання.

- **«добре»** (від 75 до 89 балів), якщо студент постійно був присутній на робочому місці під час практики, виконав завдання практики, однак не в повному обсязі за окремими завданнями, наявна позитивна характеристика керівництва підприємства/установи, яка приймала студента на практику; студент володіє матеріалом і відповідає на більшість запитань під час захисту результатів практики;

- **«задовільно»** (від 60 до 74 балів), якщо до студента були зауваження та претензії з боку керівництва щодо сумлінності або вчасності виконання доручень; студент вчасно представив звітну документацію, однак щоденник і звіт свідчать про низький рівень виконання завдань виробничої практики; студент орієнтується в матеріалі і відповідає на запитання під час захисту результатів практики;

- **«незадовільно»** і виробнича практика вважається не зарахованою (59 балів і менше), якщо студент фактично не був присутній на підприємстві без поважних причин або виявив недисциплінованість, не виконував завдань та доручень керівництва, завдання практики не виконані, звітна документація представлена в неповному обсязі, характеристика на студента за підписом керівника підприємства/установи відсутня або негативна; студент слабо або зовсім не орієнтується в матеріалі і не відповідає на запитання під час захисту результатів практики.

7. ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ

1. Практична підготовка студентів. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://surl.li/koajum>. Дата звернення 13.07.2024 р.
2. Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти сумського національного аграрного університету (Схвалено Рішенням Вченої ради Сумського національного аграрного університету № 12 від 27.02.2023 р.)
3. Освітньо-професійна програма «Будівництво та цивільна інженерія» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю G19 «Будівництво та цивільна інженерія» галузі знань 19 «Архітектура та будівництво» кваліфікація: магістр з будівництва та цивільної інженерії, Суми, 2024 р.
4. Проект стандарту вищої освіти України для другого (магістерського) рівня, розробленого науково-методичною підкомісією сектору вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України спеціальності G19««Будівництво та цивільна інженерія», Київ, 2020 р.
5. ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Бібліографічний запис, бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання : метод. рекомендації з впровадження / уклали: Галевич О. К., Штогрин І. М. - Львів, 2008. - 20 с.
6. Методичні вказівки щодо виконання випускної магістерської кваліфікаційної роботи з галузі знань: 19 «Архітектура і будівництво» спеціальності: G19 «Будівництво та цивільна інженерія»/Укладачі: Циганенко Л.А., Срібняк Н.М., Роговий С.І., Луцьковський В.М. / Суми: СНАУ, 2023 рік, с.56 , 20 бібл. (протокол №1 від 29.08.2023 р. методичної ради ФБТ)
7. Проект стандарту вищої освіти України для другого (магістерського) рівня, розробленого науково-методичною підкомісією сектору вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України спеціальності G19««Будівництво та цивільна інженерія», Київ, 2020 р.
8. Освітньо-професійна програма «Будівництво та цивільна інженерія» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю G19 «Будівництво та цивільна інженерія», галузь знань 19 «Архітектура та будівництво» (затверджена рішенням Вченої ради СНАУ, наказ №157/од від 02.04.2024 р.)
9. Державні будівельні норми України (ДБН). Актуальні редакції. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dbn.co.ua>
10. ДСТУ ISO 21500:2015. Керівництво з управління проектами. – [Чинний від 01.01.2016]. – К.: Мінекономрозвитку України, 2015. – 44 с.

11. Закон України «Про архітектурну діяльність» від 20.05.1999 № 687-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/687-14>
12. Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» від 17.02.2011 № 3038-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17>
13. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25.06.1991 № 1264-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>
14. Методичні рекомендації щодо проходження переддипломної практики для здобувачів вищої освіти ОС «Магістр» спеціальності G19 «Будівництво та цивільна інженерія». – К.: НУБіП України, 2021. – 28 с.
15. ISO 14001:2015. Environmental management systems – Requirements with guidance for use. – Geneva: ISO, 2015. – 30 p.
16. ISO 9001:2015. Quality management systems – Requirements. – Geneva: ISO, 2015. – 34 p.
17. Боярчук М. О., Кондратюк М. Б., Пархоменко С. В. Організація будівельного виробництва : навч. посіб. – К. : Ліра-К, 2020. – 316 с.
18. Жолудєв С. В., Ільїн В. В. Управління проектами в будівництві : навч. посіб. – Харків : ХНАМГ, 2019. – 245 с.
19. Васильєв В. Ю., Кісіль М. І. Інноваційні технології у будівництві : навч. посіб. – К. : НАУ, 2021. – 214 с.
20. Погорілий О. М. Екологізація будівельного виробництва: сучасні підходи : монографія. – Одеса : ОДАБА, 2022. – 152 с.
21. Збірник форм виконавчої документації для об'єктів будівництва. – К. : Мінрегіон України, 2020. – 106 с.
22. Офіційний портал Верховної Ради України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua>
23. Budstandart.com : нормативно-технічна база України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://budstandart.com>

Бородай Дмитро Сергійович
Циганенко Людмила Анатоліївна
Роговий Станіслав Іванович
Срібняк Наталія Миколаївна
Луцьковський Валерій Миколайович

Робоча програма (силабус)
ПП1 Переддипломна практика

Підписано до друку: червень 2025 р. формат А4: гарнітура Times New Roman

Тираж: 50 примірників. Замовлення _ № _____ Ум. друк. арк. 1